

791.2-82"-1940"

Handwritten scribbles

Isgröq annu

Ja tema tafmanne weng

:109

Isgröq iohiik

üm jöulud sehtasot souni pünneliin sadafuud
ristamisse ja wäpü lönnijä

Senjuri poolest lubatud. — Riigas, 9. Augustil 1879.

annu iohiik

g u o f e

3985 A3

(Sind : 18 fopid.)

härne, 1879.

Printed by Wm. J. ...

Mängijad :

Wana Pärjel, pörgu walitseja.

Kain, }
Uebukatnetsar, } tema teenrid.

Priidu Riidekoi, wana rätsepa sell.

Friß Sommer, Torupilli trahternik.

Amanda, tema öde.

Ihig Daaroch, kaupleja juut.

Ußiwahht.

Küla rahwas ja pörgulised.

---

1. waatus metsjas.
  2. " pörgus.
  3. " pörgus.
  4. " Torupilli trahteris.
  5. " pörgus.
  6. " Torupilli trahteris.
-

Wann fähig, pögen wölsche

Wann fähig, pögen wölsche
 Wölsche fähig, pögen wölsche

Wölsche fähig, pögen wölsche
 Wölsche fähig, pögen wölsche
 Wölsche fähig, pögen wölsche

Wölsche fähig, pögen wölsche
 Wölsche fähig, pögen wölsche

Wölsche fähig, pögen wölsche

Wölsche fähig, pögen wölsche	1
Wölsche fähig, pögen wölsche	2
Wölsche fähig, pögen wölsche	3
Wölsche fähig, pögen wölsche	4
Wölsche fähig, pögen wölsche	5
Wölsche fähig, pögen wölsche	6

Esimene waatus.

Esimene etteaste.

(Paks mets, Riidekoi luusib teed otsides edasi ja tagasi — kus juures läega löhtu kinni hoiab.)

Riidekoi.

Riidekoi. Säh! siin ma nüüd luusin juba paar päawa mööda paksu metsa tühja hingega ümber, ilma et üht inimest ehk elumaja kusagilt leiaks, kust leiwa koorukest ehk tangu terakest nälja pärast närtsind südame kinnituseks saaks. — Rõõmuga mõtlen weel selle peale — kuidas Torupilli trahteris lihuniku sell paari päawa eest minu waese peale halastas — ta andis mõne heagi topši seda w'a elu wett — mis minu närtsind südand kosutas ja rõõmustas, nenda, et tükki aja pärast jälle laulsin. — Laulsin? Oh taewa Taara! Mis wõib üks ennemuistne rätsepa sell nüüdsel ajal weel laulda? sest kui töö ja teenistuse puuduse pärast süda tühi ja nahk lage, siis on ka keel kurgu laes kinni ja ei löhki laulu lõngu. — Jah wanal ajal, kui Tallinnas rätsepa meistri Wibu Wihkli juures õmblestin, olin esimene sell üle 20^{ne} teise sellide; ja kus weel need õpipoisid? meid oli mõni kord 40 meest laudas, ja igal ühel oli tööd küllalt. Palju siis maal õpetatud rätsepaid oli? Peu täis. Nüüd on maal peaaegu igas külas pool tosinad rätsepaid, ja igal ühel on oma õmbluse masin. Kõik lasewad

masina peal ömmelda. Minu kõverad wärisewad näpud ei oska küll mitte masinaga ümber käija. — Kuulid ja kranaatid — wõtku Pärjel need masinad kõige uuendustega ühes tükki. Kes ennemuiste Juudi rätsepaid nägi? nüüd on neid enam kui paari aasta eest Wändra pool lina usja oli. Ja kus weel need riide poed ja magasinid? Kes enne teadis, et kuskilt poest walmis tehtud riidi saada oli, nagu: palitooji, kuubesi, wrakkisi, westisi ja alumise kere jau riidid. Nüüd on neid igal pool saada: Sasipeal, Praosel, Wibul, Magnusell ja Diskinill. Mis wõin weel mina wana ennemuistne rätsepa sell Priidu Riidekoi nüüdsel ajal teenida; keegi ei taha mind töösse wõtta, et nenda katkend wälja näitan. Kiriwase päralt, kuidas mina waene wiina läbi õige tee pealt ära eksisin.

Jah! noores põlwes maitsein elu röömu küllalt, ei oskanud kopikad korjata. Nüüd ei tea, mis minust küll peaks saama! Kuskilt ei saa suutäit ega poolt, siin paksu metsa sees, kelle ots weel ei löpe. Küll surm mulle hiljemine kallale kipub ja nullast kammer osaks saab; elan mis ma elan, üksford ikka suren! Tuurib mis ta tuurib, ega ta teist niikaua enam ei tuuri (metsas kuulda kohanat ja kolinat). Saab näha, mis wärki elajas siit wälja tuleb.

Teine etteaste.

Wana Pärjel tuleb metsast wälja, **Riidekoi** kohkub ja kargab paar sammu tagasi.

Wana Pärjel. Kuule! sina w'a halliwatti mees, mis sa siin kõrwalises kohas üksi kõnnid ja kake käpuga kohust kinni hoiad?

Kiidekoi. Oh suur must metsa mees, ma olen üsna õnnetu inimene, pole mull tööd ega teenistust, ei süüa ega pää-warju. Tuigun siin metsas weel mõne päewa ja suren siis üsna tõeste ära.

Wana Pärjel. On sinu eluga nenda kurb lugu, siis tule minu juurde kolmeks aastaks teenriks, kus wäga ilust palga ja süüa kerge teenistuse juures leida wõid.

Kiidekoi. Kaugel siis sinu elamise paik on, et ma tean, kas weel jaksan sinna kõndida wõi ei.

Wana Pärjel. Wäga kaugel just mitte, — ja näed, ma olen üks uhke ja ilus pois; ja ilusa lastel on ilusad nimed. Mind kutjutakse: kurat, saadan, wana must, sarwik taat, pörgu isa, wana pagan ja wana Pärjel ja minu elupaik on kõige lähemal — uudes pörgus. Tule aga minuga, sina saad heasti süüa ja juua ja tagasi tulles ka weel oma paraja palga turja pääle. Kas lähme?

Kiidekoi. Olgu minugi pärast — lähme õige waatama (mõlemad lähewad ära, wahetekk langeb).

Teinewaatus.

Esimene etteaste.

Must pörgu, kolm suurt katelt seisawad müüri peal, kelle alla pörgu teenrid, Raiw ja Nebukadnetsar tuld teewad.

Rain. Pane õige rohkestes puid selle weikse katla alla ja anna tuld, seal on Türglane sees.

Nebukadnetsar. Mis ta nimi on?

Rain. Mehemed=Wali=Pasha, oli maa peal kuulus mees, sündimise poolest pool Sakslast, pool

Prantslast — käis Magdeburgi linnas gümnaasiumi peal, sai noores põlmes Türgi teenistusse ja seda mööda mineval aastal sõas Albaanlastest äratapetud. Nüüd on ta siin katlas.

Nebukadnetsar. Kuidas ta siis põrgu sai?

Kain. Väi mina seda tean.

Nebukadnetsar (puhub weemle tuld üles).
Soo, nüüd põleb. Joomajänu on käes. Mis arwad Kain, kui natukene keele lastet võtame?

Kain. Noh muidugi, kuule Nebukadnetsar, mine üles pööningule, tuu sealte suur pudel šia. Seal sees on üks uus sort wana-sarwiku pühade napsti. — Ega wanamees nii pea kodu ei tule, oleme rõõmsad. (Nebukadnetsar läheb.)

Teine etteaste.

Kain üksi.

Kain. Wanamees jäeb täna üsna kauaks ära. — Noh, seda parem. Oh kui ta pekja sai, kui Kalewipoeg siin all põrgus käis. (Laulab.)

Kui see meri maru sunnil,

Tuule tiiva tantsitufel,

Laenid tuiskab lendamaije,

Kõikuwalle, kerkiwalle.

Nenda kõikus maapinda,

Põrgu põrand wabises,

Kui Kalewitte kange poega,

Wiskas Sarwiku oma alla.

Seinad ka weel põrusiwad,

Nurga kivid niksusiwad,

Lagi kippus langemaije,

Katus kaela kukkumaije —

Kolmas etteaste.

Rain. Nebukadnetsar tuleb suure pudeliga tagasi.

Nebukadnetsar. Säh, Sarwiku pühade parem naps; jooime nüüd.

Rain. Noh, kas maitseb, mis arvad?

Nebukadnetsar. Tuline silt, too mekib parem kui koirohi, urwa plaaster eht kase rosinad.

(Mõlemad laulavad.)

Sitsa Mats! ja ma löön tralli,

Ma löön Matsi äija tralli.

Kui see Mats ei salli tralli,

Ma löön Matsi upperpalli.

Upperpalli, kufferpalli,

Ma löön Matsi kufferpalli.

Sasin Matsi karmupidi,

Rehast finni küüsidella,

Kaban korra raputelles,

Risun korra kergitelles,

Tõstan kui tiku topsikesta,

Kümme sülla kõrguselle,

Deeritan teda teiwa kombel,

Et enam paegast ei wõi peasta ::

(Müristamist kuulda kse ja wätgu loomist näha kse.)

Rain. Wana Pärjel tuleb — Saadana jinder, kuhu wiina pudel panna?

Nebukadnetsar. Ma wistan pudeli alla pörgu nurka, ega enam üles pöningule ei ja wiia. Sarwit tuleb sealt poolt alla. Oh me' waesed, mis meist nüüd saab? (Biskab pudeli puruks.)

Ueljas etteaste.

Endised. Wana Pärjel. Riidekoi.

Wana Pärjel. Koh, w'a Riidekoi, nüüd oleme kodu. Wiska paun maha, istu pengi peale; (kurjalt) poisid, tati orikad, tooge ruttu rätsepa meistriile süüa ja juua: küpse sibulast, erne suppi, läätsi leent, praetud konna liha, tangu pudru ja Türgi pipra wiina, ruttuuuu. (Pärjel tunneb wiina haisu.) Mis pagana magus hais siin on? üsna pidu wiina hais. — Kain ja Nebukadnetjar! te' olete pidu pääwa napsipudeli kallal käinud. (Poisid wärisewad, ei masta.) Koera koonlased, wastage! (saawad pekka). Meannetumad, tänamatad, ilmaasjata leitwa raiskajad. Küll ma teile näitan kuidas Luukas õlut pruulib, (astub Riidekoi poole.) Söö, söö taadi poeg, lase maitsta, parem lase kõht rebeneda, kui hütwa rooga üle jääb — (patseerib natukene aega). Kuule! w'a kallid Riidekoi, sinu hoole alla jääb see tuba. Sull ei ole siin muud midagi teha, kui nende katalde alla tuld kihutada. Aga katelde kaanesti ei tohi sa mitte pealt ära wõtta ega nende sisse waadata. Peale selle ei tohi sa ennast ei pesta ega wihelda, ei pead fugeada ega habet ajada. Oled sa kolm aastad mind truuste teeninud, siis saad ka truu sulase palga ja wõid jälle üles poole pugeda. Tule siia, hakkame töösse.

Riidekoi (katsub tuld teha, ei hakka). Märjad puud ja niisked tikud, mina ei saa.

Wana Pärjel (teeb tule ülesse). Wott nenda, sedawiisi on hea.

Riidekoi (ehmatas ennast pikkali maha). Waeh!
waeh!

Wana Pärjel. Ara kardas ühtegi! Iga ha-
katus on esite raske; küll ja öpid. Nüüd lähen
oma sulasid korskna üles kõlgutama. Head tööd.

Wiies etteaste.

Riidekoi üksi.

Riidekoi. Bala raimes! kuidas ma ära loh-
kufin. Du aga pörqu tuli küll, näen nüüd ise oma
filmadega — ei oleks muudu mitte uskunud. Jah,
iga hakatus on esite raske, aga küll ma wiimaks
wilun. — Pesta ega sügeda ei tohi ennast, ehk küll
juba üsna tahmane wälja näen. Suija Pärdi sau-
nas pesin ennast wiimaks neljateistkümnene nädala
eest — küll ma siin ikka weel tahmasemaks saan.
(Katelde poole minnes) mis nende katelde sees peaks
olema? — Ei tohi waadata. Jah käsku peab täit-
ma, kui see ka kuradi käst on — kõhutäie eest.
Noh wõi mu töö raske on ja süüa saab mehisk
moodi. Noogabel oli küll weider hais, aga maitse-
sid wäga hääd; iseäranis oli konna praad wäga
hää, katsummendwiis konna reit sõiä ära. Lääti
leem oli korras; erne sup oli natuke hapu, aga see
Türgi pipra wiin, noh see oli kange küll, ei Doru-
pilli trahteris niisugust küll ei olnud. Sigarid ega
Paberossi küll ei antud, aga ma pean seda wige iga-
wuse lühenduseks Pagana käest paluma. Wistan
weel mõne halu puid alla ja lähen siis puhkama,
olen wäsinud ja Türgi pipra wiin ajab pead pigis-
tades jalad ristis. Head tööd!

Kolmas waatus.

(Pörgus.)

Esimene etteaste.

Riidekoi lapib oma riidid, suur habe suus, pikkad küüned.

Riidekoi. Täna saab minu kontrakt täis. Kolm aastat olen sõnakuulelikul wiisil teeninud. Ei ole ennast selle aja sees ei pesnud, ega wihelnud, ei pead jagenud ega habet ajanud. Küll ma woin tahmane wälja näha, aga ega pörgus peeglid ei ole, et ise ennast näha wõiks. Küüned on mull ka üsna pikkaks kaswanud. Noh, sest pole wiga, kui jälle maale saan, küll ennast seal harin. Täna peab Wana Pärgele koju tulema, minu palga wälja maksma ja nii pea, kui palga olen kätte saanud, ronin üles poole. Reisi tarwis kohentan oma riidid ja wiina pudel reisi tarwis on ka juba paunas. Kuub on juba walmis (paneb selgo). Wott, hea küll; panen nüüd weel tuld katelde alla (läheb katelde juure, mõtleb) ei, enne kui ma siit ära reisin, pean ma ka teadma, mis nende katelde sees on, kelle alla ma kolm aastat juba tuld olen teinud. (Tõstab kaant, paneb kohkudes peale) Kimmel, Miskel! minu esimene wanafell, kes mind küllalt õpipõiji põlwes on nõelunud ja küünar puudega tagunud. Wõi jina oledgi siin katlas. Oleks ma seda ennem teadnud, küll ma oleks sind paremine küpsetand. Dot, oot, nüüd oled ja minu wõimuse all — tuld sulle heasti alla tarwis. (Wõtab teise suure katla kaane ära.) Kes siis siin on? Di wenike, minu en-

dised rätsepameistri herrad: Pudru Jüri Lainapea ja Laur Labalõug. Gott see on teile üsna paras — Kosifin Pudru Jüri Lainapea sinu tütart Lo- wiifad. Sina ei annud teda mulle, et ma waene mees olin, aga tubli töomes, mida sina loru tä- hele ei pannud. Sinu pärast, ahne rott, hakkasin wiina jooma ja sain laiija tee peale. Oleks mull naese narmas olnud, ei oleks ilmaski wiin armas olnud ega wara pihust pillatud. Nüüd mees, keerle ja weerle katlas, küll ma sulle tuld alla kõrwetan. Ja sina Laur Labalõug! oma kõwera jalge ja sahke lusika moodi kõwera mokadega, jõid mull kolme tuu palga nahka. Wandusid kohtu ees walet, et oled wiimse kopikuni wälja maksnud. Waata nüüd ülekohus ei seisja kottis, waid katlas. Mõnus, wäga mõnus (õerub käsja). Nüüd on mu endised piina- jad, were jõjad ja aini ära riisujad kõik minu wa- litjuse all; küll teid kõrwetan, et katel paugub. — Mis siis selle pisukesse katla sees on? (waatab) Lo- hoo! Türlane: pööletuu tähekandja, Muhameedi ullu usu jampsiija, risti rahwa piinaja, naeste wa- ras ja laste tapja. Oli sull maa peal küll hea põli — mitu sada naist oliwad sull, aga minul mitte ühte ainust. Kõige paremad tubakad oled ja suitsetanud, ja mina pean siin rebase karku tubaka asemel suitsetama. Dot, oot, punase peaga põge- neja, kollase lõugade ja musta glants naha kamas- sidega. Küll ma sulle tuld alla teen. Kas sa mä- letad untswoot, kui seitse rätsepad Türgi sõjas käi- sid (paneb tuld alla). Soo, nüüd keewad nagu kar- tuhwi pada; ehk saats aega ka laulda.

Mis mull wiga põrgus elada,
 Waadist kannu märga kallata.

Pütt seisab paksu pudru tääs,
Eh' küll kaunis weider hais.

Muna rooga, erne pirakas,
 Kassi kät ja worsti murakas,

Küpe sibul, kure erne leem,
 Wott tebe mekib prächtig schön.

Mii lähwad pääwad ühte lugu,
 Sa raswafek's lääb minu pugu.

Deen truust oma pääwa tööd,
 Magan rahuliste ööd.

Kolm aastad saawad täna tääs,
 Siis läheb üles poole reis.

Mu palk peab tubli olema,
 Kui saab Sarwik koju tulema.

Seepärast rõõmus on mu meel,
 Sa lahkest laulab minu keel;

Ma wotan naese wistist weel,
 Kui olen wäljas naise teel.

(Haledalt.)

Lowiisa! oh kus oled sa?
 Ei ja mind enam armasta,
 Sa oled hall, ma tahmane,
 Eh' oled surnd eh' kahwane!

So armastus, so armastus.
 Sa olid minu õnnetus

Et peijuks wõtsid Puuratsti,
 Siis pean wistist otsma teisti.

Dh Riidekoi, oh Riidekoi,
 Ei see lä' korda oi, oi, oi,
 Et naest weel mötled wõtta sa,
 Kus juba wiiskümmend kahelksa.

Amanda! sind ma wõtan wist,
 Su elu paik on trahteris,
 See kõrtsi nimi: Torupill;
 Ta tõmbab südand jenna küll.

Dh taewa Saara! anna tõest,
 Üht naese narmast neiudest.
 Kes minu elu parandaks,
 Ja mu wära kohendaks.

(Kuuldakse mürinad ja kolinad.)

Teine etteaste.

Riidekoi. Wana Pärjel.

Wana Pärjel (wihafelt). Kuule sina supi
 lurjus, Riidetäi, sina oled katelde jisse wahtinud?

Riidekoi (kartlikult). Jah, jeda ma olen küll
 kogemata teinud — wäga auustatud, kuulus ja
 wägew maaalune würst ja pörgu walitseja härra.

Wana Pärjel (lahkelt). Alga mis sa nägid
 siis seal sees.

Riidekoi. Kahes katlas nägin oma endised
 rätsepa meistrid ja sellid: Pudru Jüri Lainapea ja
 Laur Labalõug ning Kimmel Mihkel, kõige parem

jell. Need piinasid ja waewasid mind minu õppimise ajal häbemata wiisil, aga ma toetasin tuld tubliste alla. Weikse katla sees oli üks Türklane, üsna tuttawa näuga, — wõib olla, et teda Pärnus näinud olen.

Wana Pärigel. No see oli sulle õnneks, et tuld oskasi suurendada, muidu oleksid nad wälja tulnud ja sind karwupidi katla sisse wiskanud, mispärast mina sind ka waatamast keelasin. — Müüd saab sinul juba kolm aastad täis, tahad ehk wahest kodumaale minna, siis annan sinu palga kätte — anda kotti?

Kiidekoi (kotti andes). Siia sisse paluks siis oma kolme aastase truu palga panna.

Wana Pärigel (wõtab pühkmid, paneb kotti). Säh, siin ta on, sinu kolme aastane truu palk.

Kiidekoi (haledalt). Wõi seda prügi saangi oma palgaks.

Wana Pärigel. Wõta aga wastu ja astu edasi, küll sa hiljem sest head saad leidma.

Kiidekoi (leplikult). No eks ma pea siis rahul olema, kohut sull ju pörgus ega maal ei ole. Jää siis terweks, palju terwist ka pörgu tädile ja musta marale (läheb ära).

Wana Pärigel (järelle hüüdes). Kui sull ülewel pool meelepärast ei ole, siis tule aga jälle siia pörgu ukseid on sinu tarwis alati lahti.

Ueljas waatus.

Torupilli-trahter on inimesi täis. Wiulit mängitakse, tantsitakse, joodikud jookwad, kell lööb üksteisikümme.

Esimene etteaste.

Trahternik.

Trahternik. Nüüd, auusad sõbrad ja küla waderid, aeg on kääs, koju poole minna, kell löi üksteisend. Teate ju isegi, et Algenrihtri härra käst on, et trahteri ukseid peawad kell üksteist kinni olema ja ei tohi peale seda mitte ka roti kröbinad kuulda olla; siis pean kohe trahwi maksma. Olen juba paar korda maksnud suurt trahwi, ja kust see kõik wälja tuleb, rent on kallis, wiin on kallis, padendid on kallid ja trahwid on kallid; ja oleks weelgi meite uus wallawanem teistwiisi, et ta ka läbi näpude waataks. See mees täidab Algenrihtri härra käsku wiimse punktini, ei wöta seda karduhwli märga ega ruffi raswa mitte suutäit. Meikib natuke pairis õlut, seegi arwa ja ei jalli jugugi, et rahwas ennast ka rõõmustaks. Alga endine wallawanem, see oli mees; teate ju küll, w'a Törwaangu Ott, tema rüüpas wiimast kui karu, neelas õlut kui elewant ja ei waatanud mitte uenda kangesti seaduse täitmise ja korrast pidamise peale. Segane on nüüdne aeg küll, nagu kruusamäe Tooma pühade proow wiin, mis Liwanina kõrtsimehe käest tuunud. Alga minu wiinad, napsid, palsamid ja piiritused on kanged, kõwad, selged ja puhtad. Ka õlut, mida järe keldris pean, on selge kui kuld ja

hea kui kristal — et laseme aga luusje. (Üks kõrtsi wõerasest palub weike tips palsamid, kõrtsimees ei taha seaduse wastu teha, aga annab palwe peale — mida aga akfiwaht näeb sissetulles.)

Teine etteaste.

Trahternik. Akfiwaht.

Akfiwaht. Kuule Torupilli Fritz! mis sa praegu tegid? kuidas tohid üle seaduse astuda? pooled pudelid palsami ja kristalli rioli peal pidada? ja inimesed peale kella üheteistkümnne kõrtsis pidada? — Seda ma ei jäta.

Trahternik (meelitawalt). Pai härra, siin on (palub raha) halastage, halastage mu peale, jätke seekord.

Akfiwaht (wõtab raha wastu, loeb mittu kord ja annab tagasi). Ei, mina ei wõi, olen wanutud mees ja ei tohi kroomud warastada. Küll wallawanem sind Agenrihtri härra juurde juhib, kus oma teenitud trahwi läbi õpetust leiad, et auusam trahternik olla ostad (wõtab pooled pudelid ära).
Sumalaga.

Kolmas etteaste.

Trahternik. Tema öde Amanda.

Trahternik. Amanda! mine pane üks finni. Waeh, waeh, jälle tuleb trahwi! ei see wiina kompasnik lasse ennast ka mitte petta ega meelitada.

Amanda. Mis sa siis teed nenda? mis sa ilmaasjata kaebad; sissetulitud on sull küllalt, siin

Torupilli trahteris junaakse nenda, et mitmed juba paljad on; kannavad sulle kõik kokku: pätsid ja pullid, linad ja lõimed, lusikad ja lingid. Mis sa n'a ahne oled, et mõne kopiku pärast, mida kasuks püüad, omale suurt trahwi kaela tõmmad. Kellele sa seda wara korjad? naist ega last ei ole sull.

Trahternik. Halts Maul! Amanda, sa ei tea mis lobised, ja kui sa mitte minu lihane öde ei oleks, küll ma sulle näitaks (ukse peale koputakse) mine waata, kes seal on.

Amanda (ukse poole minnes). Kell on juba kaksteistkümmet, nüüd ei lasta enam sisse.

Suut (ukse taga). Minu om teekäija, reisi-mees, minu peab öömaja saama. Minu om õige mees, liibe mansell Amanda, kas teie minu ei tunneb, minu on teie sõber, wana Jhig Baaroch, lasen minu sisse.

Trahternik. Lase teda sisse, ta jääb öömajale, ta on minu wana tuttav.

Ueljas etteaste,

Endised. **Suut.** Amanda peseb kässa.

Suut (sisse tulles). Nu tere, tere kulla sõber Frik, kuidas käpa käiwa (annawad kätt).

Trahternik. Mis nad käiwad, halwasti küll; kallasin paljami pudelist ühe weikse tipsu oma sõbrale, kobe oli wiina kompasnik kanna peal, wöttis pudelid ära ja lubas trahwi maksu eest hoolt pidada.

Suut. Waimir, waimir, see on wäga paga lugu; palju see trahwi sees tuuleb maksma.

Trahternik. Müüd ta tuleb wist ikka enam maksma, kui esimene ja teine kord maksin.

Juut. See on siis juba kolme kord. Waimir, waimir, see on väga paga lugu. — Na annab mulle ka pool nagla palsamid, täemba palju wersta käänu, väga, väga wage teeninu. — Kas sinu ei osta mitte kaupa: wärskid, pliiatsid, taal sulgi, tasssen-pongi, sule nuga, lusika, kahwli, kammi, hamba arja, peenikese seepi, sigari toosi, raga kotti ja sokulaadi.

Trahternik. Ei osta, jooge palsam ära, raha läheb muidugi trahwis välja.

Juut. Hää napsu, väga hää napsu. Nu annab weel lonju kaks. (Trahternik annab.) Mis mei peap siis kauplema, kallis söber? teeme weike sehwti, kas sinu ei himusta uuri, ilusa uuri, uufi uuri, (näitab) waata kui ilusa see ankri uuri.

Trahternik. Mis see ankri uur maksab?

Juut. See maksab kaksstümmend rubla ja teine, see silberne, maksab wiisteistkümmend rubla. No mis sinu pakkub? armas söber.

Trahternik. Kahetja rubla selle ankri uuri eest. Kas annad ära? mis arwad?

Juut. See on väga wähe, pai söber; minu oma raha rohkem maksja — (mõtleb) no wõttab peale söbra poolest oma hinnaga.

Trahternik (raha andes). Siin on kahetja rubla, kaks nelja-rublalist paberid, ja liiku annan ka omalt poolt. Amanda! mine tuu keldrist Peterburgi õlut, too kuus pudelid. Wõtame seniks paar tippu palsamid — (joowad, ukse peale klopitakse). Kes ja oled?

Wiies etteaste.

Endised. Riidekoi. Amanda tallitab.

Riidekoi (uksest sisse tulles). Mina olen üks waene reisiija ja palun öömaja.

Trahternik (kurjalt). Kasi wana tahmane worst ette tupp, tuled ja minu puhtaid tubasi määrima? (tõukab ette tupp). Bagana hulguised, tulewad ööse ka rahu rikkuma (joomad Suudiga liiku).

Amanda (haledalt). Mis ja t'ast müüid tõukad ja käratsed, mull tuleb halemeel peale, kui mõtlen, ei tea millas sühuke veel wiimaks õiget öömaja wõi süüa on saanud (wõtab taldriku, wiib talle süüa; (tema söömist ei näe rahwas).

Suut (trahternikule). Temal hää jüda waese inimeje wastu, tema hää tüdruk, ei ja mehele, ei tea miks?

Trahternik. Kes niijugust enam wõtab, saab warsti nelikümmend aastad wanaks, aga lusti mehele minna on tal küllalt.

Amanda (tagasi tulles). Waat, heategu saab ikka ükskord heaga tasutud. Mehe kõht oli tühi, söi, tänas ja andis mulle weel kolm kuld tukatid. Suur kott jäi tukatisi täis, milletega kõik ära tajauda lubas, mis temale head teha wöin. Müüid tahan weel talle wett wiia, et emast peseb ja pead kammib. Mis arwad Triiz, kui sinu wana praki ja pükjid temale wiin; eks ta maksja ära.

Trahternik. Wii peale, aga wöta head hinda; wöta need kirjud pükjid.

Juut. Pai mansjell, näitab need kuld ragad, minu waatab, kas oleb selge kuld. (Amanda annab.) Wäga kena kulda, waimir, waimir, wõi tema kotti täis.

(Amanda läheb wett ja riidid wiima.)

Trahternik. Mis arwad Izig Baaroch, sa oled kaua juba minu sõber; teeme sehwiti, paneme tahmase purju ja wõtame kuld raha ära, mida kristlikul wiisil pooleks jagada wõime.

Juut. Mis sa ütled? Waimir, waimir. Mooses ei ole käskinud mitte warastada, aga wõtmine ei ole keeldud, mis niisugune ulgus kuld ragaga teeb. Sinu nõuu üsna meele pärast, paneb purju ja wõtab raga ära, saab juuri kasu, maksab kahetja rubla tükk.

Trahternik (ette tупpa minnes). Auustatud härra, palun oma eksitust südamest andeks, et Teite wastu nenda häbemata olin. Täna õhtu oli mull meelepahandust küllalt, poole melega tegin ja ütlesin, mis mitte õige ei olnud. Olge hääks, tulge teise tупpa, wõtame paar tipsu lepituseks. Kas soowite kristal kummelt, pommerantsi, rummi, konjaki, roosen likiiri, sitrooni, starawotkad wõi atjissinad (joomad letti ääres). Mull on ka mitmed feltsi õlut, Amanda! mine tuu keldrist Peterburi õlut.

Riidekoi. No minugi pärast, mina olen pehme südamega mees ja wõin ka andeks anda. Teite napsid on wäga peened ja head.

Juut. Siin trahteris on ikka head napsid.

Amanda (tagasi tulles). Kuus pudelid oligi weel Peterburi õlut, tõin kõik ära.

Trahternik. Wäga hea. (Riidekoi poole.)
 Proomige siin jeda likiiri; Benediktiiner kutsutakse
 teda, maksab kuus rubla pudel. (Zoomad.) Siin
 on ka Beeterburgi õlut. Amanda! mine tee wõe-
 rale wõeraste tuppä woodi ülesse.

Riidekoi. Tänan wäga, Teie hea wastu wõt-
 mise eest (joob kunni joonuks, jääb magama).

Trahternik. Wõtame nüüd raha ja jagame
 (teewad pauna tühjaks, jagawad raha ära).

Riidekoi (üles ärkades, otsib kotti). Raha war-
 gad, antke mu raha kätte.

Trahternik (wihaselt). Kasi wälja, lorise-
 mast, kas kuuled. (Wiskab teda uksest wälja.)

Riidekoi (ukse peal). Raha wargad, wõtku
 teid tuline kawat.

Wies waatus.

Põrgupill hüüab, põrgulised tantsiwad.

Esimene etteaste.

Wana Pärjel. Riidekoi.

Wana Pärjel. Waat soso, waat soso, waat
 soso, laske pill müürgab, üks wilt kinnas, teine laba
 kinnas — üks juka säär, teine saapa pöid, oooo, ...
 lapsed olge rõõmsad! (Riidekoi tuleb sisse.) Na
 waata, see on ju meite w'a tuttar. Ime kui noo-
 reks tema saanud, kas tuled jälle meid waatama?
 wots paha ja prügi juba otsas, mis julle andsin.

Kiidekoi (kätt andes). Tere, tere, pörgu walitseja ja alumise riigi kuningas. Tulen kaebama oma õnnetumad lugu, mis Torupilli trahteris trahteri isand ja Suut Izig Baaroch mulle tegiwad; nad warastasiwad mind üsna paljaks. Ma soowisin, et kurat neid wõtaks.

Wana Pärjel. Need sõnumed röömustawad mind wäga. Need mõlemad kelmid on juba ammu mulle lubatud, aga ma ei ole weel aega saanud, nende järele minna. Nüüdsel ajal saadetakse ülewalt poolt wäga palju niisugusi kelma meite juure, nenda et wäga wähe aega järele jääb lusti lüüa, mis täna kaua aja kohta esimest kord jälle olema näed (wõtab koti ja annab talle jälle prügi). Säh, siin annan sulle ühe teise koti täie kulda, mis esiotsa ka niisama wälja näitab, nagu minu maja prügi. Mine nüüd Torupilli trahteri tagasi ja ütle tale, et sinu raha tagasi annab. Törgub ta selle wastu, siis puhu tale niisugune joru ette: Mina olen kuradi tahmane wend, tulen pörgust mõne tarwilise asja pärast maale käima ja ütlen sulle sula tött: kui sa mitte minu kuld raha pauna mulle tagasi ei anna, siis wõtku sind tuhat ja tuline. — Kain ja Nebukadnetsar! minge Kiidekoiga maale ja tooge Torupilli trahterniku ja Suut Izig Baaroch siia ja antke warandus Kiidekoile; enne wõtke natuke nappi ja siis minge. Laske pill müürgab, lõome lusti edasi. (Pill hakkab üürgama, pörgulised tantsiwad.)

Kunes waatus.

Trahternik ja Juut mängivad kaarti kuld raha peale ja jookwad. Riidekoi tuleb Raini ja Nebukadnetsariga. Amanda tallitab ühte, teist.

Esimene etteaste.

Trahternik. Juut.

Trahternik. Pott on trump, härtu aitab!

Juut. Angesagte wössu, minu wõidu.

Trahternik. Kiriwase päralt, ja riisud mind paljaks. (Uks läheb lahti ja Riidekoi tuleb pörgulis-tega sisse.)

Teine etteaste.

Riidekoi. Trahternik. Juut.

Riidekoi. Raha wargad! kas annate raha kätte ja waadake mis mees ma olen, need kaks on minu teendrid. Mina olen kuradi tahmane wend ja tulin pörgust mõne tarwilise asja pärast maale käima ning ütlen teile sula tött: kui teie mitte minu kuld raha pauna kätte ei anna, siis wõtku teid tuhat ja tuline.

Trahternik (wärisedes). Üsna koke, üsna koke auus härra (wõtawad raha ja annawad tagasi.)

Riidekoi. Oma warandus kraamige ka nenda pea koku ja antke Raini ja Nebukadnetsari kätte. (Annawad kätte.) Rain ja Nebukadnetsar! wõtke ja wiige neid pörgu. (Täidawat käsku.)

Suut (äraviides.) Waimir, waimir, tulge appi Mooses ja Brohweetid!

Trahternik. Oh Amanda, oleks ma kind kuuluud, mis sa mõnikord mulle ütlesid.

Kalmas etteaste.

Amanda. Riidekoi.

Amanda (kära kuuldes, magamise kambrist välja jookstes, kukub pool nõrkend maha.) Oh kallis aeg, nüüd wiivad minu wenna põrgu!

Riidekoi. Oh kallite, sühtru maasikas, silma tera, ära, sure ära, ärka üles, mulle troostiks. Minu süda lööb keerulist tulist wälku sinu wastu. Silma sinuta ei maks need kuld tukkadid mu silmas mitte poolt kopikud. Kas oled mu pruudike? Kas armastad mind ka keigest südamest. (Määrrib wiinaga tema pead.) Tee oma kallid filmad lahti, kelle sisse mu palaw süda aset on leidnuud. Kas sa kuuled minu südame tuisumist, mis latki tahab minna woolawa armastuse tules. (Laulab.)

Oh jõe sa mulle omaks,

Mu wiimse surma tunniini;

Mull ole armas abikaas.

Kes jääb truuks kunni hauani.

Oh ainuke kallite, minu elu parandaja ja ilustaja; ei ole õnnetumad ilmas, kui üksik, abikaasata. Ma tahan sind wiimse elu õhtuni kui seda kõige kallimad oma kätte peal ja südames pidada.

Amanda (üles ärkades). Oh kus ma olen? ma kuulsin inglid laulwad, ööpik wilistas minu

ümber ja taewas järas mu ees. Oh Priidu, sina
pundusid weel seal!

Riidekoi (aitab teda tooli peale). Amanda!
mu kallis südamel rööm ja lootus, kas oled minu
oma? Kas armastad mind?

Amanda (wõtab ta kaelast kinni). Jah sinu,
sinu armast Priidu.

Riidekoi (wäga röömsalt.) Oh tere, kallis
pruudike; teretame oma kihlamiseks ometi üksteist
ühe musuga (annawad teine teisele suud). Sinu peale
mõteldes unustan ma kõik waewa ja wiletsust,
mis ilmas näinud olen. Sellega ühtlase tahan aga
ka kõik hooletumad ja kõlwatumad elu unustada,
sest mu süda röömustab sinu üle wäga ja on wal-
mis ütlemata hellasti sinu eest hoolt kandma, mise
läbi wirtusele ja armsa elule summitud saan, sest
hea naene on kõige armsa ja hea eluorra põhjus.
Sellepärast woin tõega tunnistada: oh wilets, wilets
ja ikka jälle wäga wilets on see mees, kes Jumala
seaduse ja looduse sündmuse wastu elada tahab;
see saab tõesti niisama õnnetumaks, kõlwatumaks,
lakkeweraks ja weduks, kui mina olnud olen, mise
peale silma weega mõtlen. Seda röömu aga, et
ma oma kõige kallimad siin maa päälst wara leid-
nud olen, ei jõua kellegile üles rääkida. Müüd on
mull, kes alati lahkest juttu wiskab, alati armastust
üles näitab, alati hellasti hoolt kannab ja kasinust
ning puhtust ülewal peab.

Amanda. Tõesti pean mina ka jeda kõige
suuremaks õnneks ja waraks siin maa peal, kui kaks
ühe sugust südand endid leidnud on, sest juba wiie
aastane laps mõtleb selle peale ja tunneb sest tule-
wasest ühendusest röömu — weel wähem siis selle

ealised — see olgu nimetamata. Minu arwamise järele wõiks mees küll hea naese peale niisamma armsa silmaga waadata, kui kana poeg, kes wihma käest tules ema tiiva all walju küllma ja kurja ilma eest warju leiab, kana peale waatab. Sest eks see ole ju wäga kallid, kui naene pärast toidu ette kandmist mehele kõik armulikult aitab ära seada ja walmis waata, mis kodund wäljasõidu juure talle tarwis läheb. Nendasamma jälle õhtu tüki maad tee peale wastu tules armulikult ümber kaela haakates, lõukese lõbusa lauluga koju juhib, kus soe roog laual ja pehme ase woodis, teda ootawad.

Riidekoi. Ma olen nenda liigutud sinu jutu üle, et mitte enam istuda ei wõi (tõusewad püsti ja käiwad käsi käes mööda tuba). Kui ja lubad, siis laulaks weel mõne jalani endi tänaseks kihluse kinnituseks.

Amanda. Walun wäga, mina armastan wäga laulu ja pean seda wana sõna meeles: Kus laulakse sinna lase maha, lauljad paha ei taha.

Riidekoi (istub maha, Amanda põlwe peal).

Ma olen ilmas mända näind,

Ta maad ja linnad läbi käind,

Teist armsamat ei leidnud ma,

Kui sind mu kallid Amanda.

Seepärast üksik wilets mees,

Et kuule, hüüan südames:

Kes mitme hulga neiudest,

On leidnud oma naesefest.

Oh wäga rõõmus on see mees,

Ta on kui õõpik põõsa sees,

Ja lahke rõõmsa elu sees,
Et elu auusa korra sees.

Dh et ka meie lõbusast,
Kõrd oma elu lõpetust
Wõiks näha, mis täis õpetust,
Sest palun pruuti südamest:

Jää mulle truuis igawest,
Et armasta woin südamest,
Kus meel ja mõte mõlemil
Tõest ühes muudetud on meil.

Kätt, südand olen annud sull,
Weel ford ma hüüan ole tru
Mu pruut, siis laulab minu suu:
Sa minu kallim warandus.

Ei ükski asi ilma peal,
Mull pole nenda kallis teal,
Kui sa mu kullast kallim pruut,
Sest järgest annan sulle suud.

Pruut (laulab, kätt andes).

Jah südamest ta'an täita kõik,
Mis awaldanud oled nüüd;

(Kaela ümber.)

Dh wõta nüüd siis wastu mind
Kui oma kallist pruudikest.

(Tõusewad püsti, rahwale.)

Kui mõni teistest naerab ka,
Et armu wõrku kullund ma,
Ja see teil näitab imelik,
Mis minul nüüd on wõimalik.

Siis ütlen wälja julgest nüüd,
 Ei ole armufeset süüd,
 Ja armastab ja laulab,
 Ja armastab — — ma laulan.

(Wahetekk langeb.)

Kui kooli hääks.

(Mõlemad laulwad.)

Täname teid südamest,
 Et suurel hulgal osa wõtn'd
 Ja were waewast ohwerdand
 Mis Eesti kooli hääks on saand.

Seepärast hüüdkem ühest suust,
 Aleksandri kool see elagu,
 Ja elagu ja õitsku
 Et Eesti rahwas elaksid.

See raamat saab Patti Nistikülas raamatukaupleja J. Nuggis'se ja Pärnus Jürgens'i jures üksikult ja hulga wiisi müüdud. Jällemüüjad saawad head prootsendid.

See raamat saab Patti Nistikülas raamatukaupleja **J. Nuggis'se** ja Pärnus **Jürgens'i** jures üksikult ja hulga wiisi müüdud. Jällemüüjad saawad head prootsendid.

Ar 879

Rang, J.
Vanz pangel